

KULTURMILJÖ
HALLAND

Slöinge kyrkogård

Uppdatering av bevarandeplan

Britt-Marie Lennartsson

RAPPORT

Slöinge kyrkogård, Slöinge socken, Falkenbergs kommun

2018:16

OMSLAGSBILD 2018-33-1 Kvarter A, Slöinge kyrkogård
FOTO Britt-Marie Lennartsson, Kulturmiljö Halland
TEXT Britt-Marie Lennartsson
DIARIENUMMER 2018-26

Innehåll

Inledning	4
Skötselråd för gravvårdar	5
Skötselråd för stenmurar	10
Riktlinjer för Slöinge kyrkogård	12
Generella riktlinjer för övriga gravvårdar	13
Riktlinjer för gravvårdar i klass 1	13
Uppdaterat urval, tabell	14
Riktlinjer för värdefulla karaktärsområden	23
Uppdaterat urval karta	26

Slöinge kyrkogård

Uppdatering av bevarandeplan

Rapport 2018:16

Inledning

På uppdrag av Falkenbergs pastorat har en uppdatering av urvalet av kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar på Slöinge kyrkogård utförts under våren 2018.

Bakgrunden till uppdateringen är att ett större antal gravvårdar har fått läggas ned efter att alla gravvårdar på kyrkogården har provtryckts för att säkerställa stabiliteten. I samband med detta har Falkenbergs pastorat önskat en ny urvalsmetod. Endast klass 1 gravar kan säkerställas när de gravrätten återfaller till upplåtaren, medan

övriga inte får ett reellt skydd. Därför har antalet klass 1-gravar utökats.

För att säkerställa ett bevarande av kyrkogårdens karaktär har några enhetliga och sammanhållna miljöer pekats ut. Rekommendationerna för dessa miljöer bör skrivas in i gravrättsavtal. Urvalet bygger på Tyréns urval och kulturhistoriska karaktärisering, med vissa tillägg.

Nedanstående ersätter Tyréns bevarandeprogram s 31-45. I övrigt bör Tyréns bevarandeprogram och vård- och underhållsplan följas.

Skötselråd för gravvårdar

Här redogörs för åtgärder som i många fall gravrättsinnehavare kan prova att utföra själv. Om det inte lyckas bör åtgärder överlåtas till professionella konservatorer, och stenhuggare.

Rengöring och reparation av vårdar i klass 1 samt vårdar av sandsten, kalksten och marmor bör alltid utföras av konservator.

En plan bör upprättas av en konservator för vård- och underhåll av kulturhistoriskt värdefulla vårdar. Utgångspunkten för alla åtgärdsförslag är att minsta möjliga skall göras. Det viktigaste är att skydda och bevara befintligt utseende, ej försöka återskapa ett tidigare utseende.

Förebyggande åtgärder

- Försiktighet när större fordon och till exempel röjsåg och grästrimmer framförs.
- Tydliga gångvägar så att besökare inte i onödan trampar på känsliga gravvårdar.
- Ta bort regnvatten och snö från hållar och tumbor, sopa bort löv och nedfallande grenar
- Kontrollera så att inte ojämnheter och sättningar bildas under liggande hållar.
- Håll efter växtligheten kring vårdar. Rik växtlighet skapar en fuktig miljö, vilket befrämjar växter som alger, lavar och mossor. Genom att alger och lavar håller materialet fuktigt kan detta bidra till frostsprängningar.
- Snabbt åtgärda skador för att inte öka problemen, dels för att minnet av att det skett ofta bleknar snabbt och att exempelvis avslagna bitar skall fästas tillbaka på exakt rätt plats. Graffiti är lättare att få bort när skadan är färsk.

Stenvårdar

- Stenar bör tvättas regelbundet, gärna årligen, för att behålla ursprungligt utseende och karaktär.
- Rengöring ska utföras med hänsyn till såväl vårdens ålder, det förekommande materialets egenskaper som den bearbetning vårdar utförts med. En gammal vård bör inte se ut som ny efter rengöring.
- Vid hårdare smutsning och behov av större ingrepp bör en konservator kontaktas för rådgivning och eventuellt utförande.
- Ur växtlighetssynpunkt är det lämpligt att utföra tvättning i fuktig väderlek – helst tidig vår eller sen höst.
- Vid all rengöring krävs att ev. hårda partiklar, som kan förorsaka repor etc. först avlägsnas på ytorna.
- Enklare rengöring sker med mycket vatten, mjuka borstar och inget eller minimalt med utspätt milt och neutralt allrengöringsmedel. Högtryckstvätt får inte användas.
- Det är viktigt att skölja bort eventuellt rengöringsmedel ordentligt, så att inte rester av det ligger kvar och på sikt skadar stenen.
- Förgyllad och målade texter och dekorer kan ta skada av rengöringsmedel och tvättning varför man måste iakttaga största försiktighet.
- Använd så miljövänliga medel som möjligt, vilket skonsar växtligheten. Syror och starka alkaliska medel bör undvikas då de skadar stenen och är vådliga för människor och växtlighet.
- Olika stentyper har olika känslighet för olika rengöringsmedel och metoder. Tag reda på vilken stentyp gravvården består av.

- Silikatsten, eller graniter (granit, gnejs, kvartsiter, diabas, syenit), kvartsitskiffer och silikatbunden sandsten) är den i särklass vanligaste stensorten på svenska begravningsplatser. Den tål de flesta rengöringsmedel, men s.k. allrent rekommenderas i första hand. För grövre ytor (rå, flammad, krysshamrad eller annan behuggen yta) kan rotborste användas, men för finare bearbetning kan en mjuk borste eller trasa användas.
- Karbonatsten, d.v.s. marmor, kalksten och kalciumbunden sandsten, tål inte sura rengöringsmedel. Rengöringspreparat som finns att köpa i dagligvaruhandeln innehåller ofta medel som kan verka frätande eller skadligt på annat sätt, varför dessa medel inte ska användas. Det är vanligt att rengöringsmedel innehåller substansen kaliumhydroxid, eller lut, som är starkt basiskt, frätande och saltbildande.
- Karbonatsten är också känslig för mekanisk påverkan. Använd mjuk borste eller trasa samt naturlig såpa eller allrent.
- Svavelhaltiga luftföroreningar kan omvandla ytan på kalkhaltiga stenar till kemiskt gips. Denna så kallade gipskrusta är ofta svart och bubblig och återfinns på ytor i regnskugga (exempelvis att statyer får svarta ögonhålor och svarta »slöjor« under utskjutande delar). Gipskrusta är komplicerat att avlägsna och bör överlåtas till konservator.

Järn

- Förankringsjärn som rostade är en vanlig orsak till skadade gravanordningar. När järnkramlorna rostar expanderar järnet och stenen den är infogad i sprängs

sönder. Att byta dessa förankringsjärn mot rostfritt stål betyder mycket för framför allt tumbornas och hållarnas fortlevnad på kyrkogårdarna, men är också viktigt ur säkerhetssynpunkt.

- Vid byte är det viktigt att ta hänsyn till hur järnen är fästade och hur de är utformade. Detta bör dokumenteras både ur teknikhistorisk synvinkel men även då järnen i framtiden kan hjälpa till att datera tumborna tidsmässigt eller härleda dem till olika gravförmor etcetera.
- Metaller kan också ge upphov till missfärgning när de oxideras av vatten och luftens syre och reagerar med stenen. Det ger gröna eller rostbruna missfärgningar som framträder tydligast på ljusa kalkhaltiga stenar men även på hårdare bergarter. För att undvika missfärgningar skall man i möjligaste mån skydda metallen från oxidation genom ommålning av järndetaljer eller byta ut rostande järndubb och förankringsjärn till sådana i rostfritt stål. Kopparmissfärgningar är svåra att förebygga eftersom metallen inte behandlas och man får i de flesta fall acceptera missfärgningen.
- För infästning av utsmyckning, dekorer och texter i kopparhaltiga legeringar som brons eller mässing bör dessa behandlas med ett oxidskyddande skikt. En acceptans för viss missfärgning måste dock finnas. Rengöring av järn- och kopparmissfärgningar bör utföras först efter samråd med konservator.
- Rengöring och åtgärder på gravvårdar i klass 1 bör utföras av konservator.
- Vanligaste typen av skador på gjutjärn är rostskador. Gjutjärn som kommer i kontakt med luft eller vatten rostar förr eller senare. Eftersom rosten har större volym än järnet kan föremålet sprängas

om rosten växer till i ihåligheter och springor.

- Gjutjärnsvårdar kan rostskyddas genom blymönjemetoden. Den gjutna gravvården frigörs från rost och eventuella färgrester med mjuka borstar. Borstningen får ej ske så hårt att metallytan syns. Eventuellt kan den gjutna gravvården fettas av med etanol. Gravvården kan rostskyddas genom att två gånger målas med blymönjefärg. Gravvården målas därefter två gånger med tunn linoljefärg. Här kan färgvalet vara viktigt. I dag målas nästan alltid svart. Men flera äldre gjutjärnsgravvårdar och staket har ursprungligen varit vita, silver- och guldfärgade, till och med ljusblå. Korsen har oftast varit svartmålad med detaljer målade i vitt, silver eller guld.
- Det går att laga gjutjärn. Förr gjordes lagningar med "lappningsmetoden" med hjälp av krämpor av metall, nubb och nitar. Gamla lagningar är bäst att inte röra vid, de har dessutom ett kulturhistoriskt värde i sig. Trots allt står gjutjärn ganska väl mot tidens tand om det inte bryts av eller skadas på annat sätt. När det gäller staket som saknar hela sektioner, går det att gjuta nya med de gamla delarna som modell, vilka svetsas på staketet. Idag går det att löda och svetsa gjutjärn. Detta bör dock utföras av en sakkunnig på området.
- Staket av gjutjärn spricker gärna i anslutning till borrhålen eftersom borrhålen alltid innebär en viss försvagning av materialet. Det är också vanligt att det saknas delar som helt enkelt har gått sönder och fallit bort.
- Den vanligaste skadan på smidesgrindar är rost. Rengöring bör ske med

stålborste eller försiktig blästring. Är föremålet skört får man ta det försiktigt, ofta är bara ytan. Efter rengöringen är det dags för ytbehandling. Föremål som skall placeras utomhus målas med linoljefärg efter rostskyddsgrundning, se ovan.

- Om delar är helt sönderrostade bör nya likvärdiga delar tillverkas. Rostfritt stål bör inte användas i synliga delar, såsom gångjärn och infästningar vilka ofta är de delar som är svårast skadade.
- Gamla lagningar av smidesgrindar sparas som tidsdokument.

Sättningskador

Sättningskador i form av lutande vårdar och ojämna gravramar finns i olika grad på kyrkogårdar. På de flesta kyrkogårdar pågår arbeten med att säkerställa att alla gravvårdar står stabilt och inte kan vältras.

- Systematisk inventering bör ske kontinuerligt. Detta bör även gälla kulturhistoriskt värdefulla vårdar.
- Dubbning bör ske på ett professionellt sätt i enlighet med ovanstående rekommendationer under rubriken järn.
- Vid stor omfattning av åtgärder kan en plan upprättas, där några gravvårdar åtgärdas årligen. I väntan på dubbning bör vårdarna läggas ned eller lutas mot ev sockel på sin ursprungliga plats. I detta fall bör de liggande vårdarna ses över kontinuerligt så att inte skräp och växtlighet, vattenansamlingar bildas och skadar vårdarna.
- Sättningskador på tumbor och liggande hällar kan orsaka sprickbildning och materialbortfall. Vid en stabilisering och upprättning av konstruktionen bör en konservator kontaktas om huruvida en fuktspärr skall placeras

under sidohällarna. Att kapillärt avskilja stenen från markfukten kan i förlängningen vara klokt. Metoder för arbetet bör diskuteras med antikvarisk kontrollant och konservator.

- Sättningskador på gravstaketen är ett ytterligare problem som noterats på flera av de inventerade kyrkogårdarna. Det är viktigt att kontinuerligt hålla efter grunderna, socklar och stenfundament och åtgärda snabbt när det blir skador vid till exempel tjällossning.

Biologisk påväxt

Biologisk påväxt, som alger, mossor, lavar och gräs, upplevs av många som misspydande och kan göra inskriptioner svårlästa. Lavar och alger håller också fukt, vilket kan bidra till frostsprängning. Alger trivs i fuktiga och skuggiga miljöer, ofta på ytor som vetter mot norr eller står under skuggande träd. De vanligaste är gröna alger men även röda alger förekommer. Lavar är organismer som består av en alg och en mikrovamp i förening. Normalt ser de på sten ut som tunna skorpor. De fäster på sten med ett slags rötter, hyfer, som tränger in i stenen.

Det är oftast bara ytskiktet som tas bort vid rengöring men rötterna är kvar, varför lavan återkoloniserar inom ett par år. Upprepade rengöringar kan på sikt döda även rötterna. Genom att hålla en gravvård fri från alger förebyggs lavpåväxt, som kan orsaka stor skada på sikt. Vissa lavar är aggressiva mot en del stenmaterial så att de löser upp ytskiktet och materialdelar lossnar.

Mossor växer oftast på stenar, som inte rengjorts på länge. Framförallt på liggande stenar samt på stenar med rå eller ojämn bearbetning där jord och smuts kan samlas i fördjupningarna. Stenar som inte

rengjorts på länge eller på liggande stenar där jord kan samlas i fördjupningar är goda grogrunder för mossor och gräs.

- Lämpligast är att rengöra sten från biologisk påväxt under tidig vår och sen höst. Under dessa tider är speciellt lavar aktiva och växer och är därför mjukare och lättare att ta bort. Rengör dock aldrig stenar med vatten vid risk för frost eftersom det kan ge upphov till frostsprängningar.
- Stenen rengörs med varmt vatten och mjuk borste. För att öka vätningen av stenen kan några droppar diskmedel eller såpa tillsättas tvättvattnet. Efter rengöring återkoloniserar snabbt algerna men vissa algrengöringsmedel kan förlänga tiden före återbildningen.
- Riktigt hårda lavar kan mjukas upp genom att stenen under någon vecka står insvept i våta tygsäckar och plast. Några droppar ammoniak i vattnet bidrar också till att mjuka upp lavarna. Därefter kan stenen rengöras med mjuk borste och riklig vattensköljning.
- I svåra fall med kraftig lavatillväxt och vittrade stenar kan man lägga stenen mot marken, alternativt gräva ner stenen i jord under ett år. När stenen sedan sättes upp igen återstår oftast att skölja av jord och lavarester. Frånvaron av ljus gör att lavarna dör och jordens mikroorganismer bryter ner dem. Detta är den skonsammaste metoden då det inte innebär någon mekanisk bearbetning av stenens yta. Åtgärden bör tillämpas i samråd med konservator särskilt då det gäller värdefulla kulturhistoriska gravar.

Stearin och sot

Marschaller och ljus kan ge sotränder och stearinstänk och heta marschaller

som ställs på stenen kan vintertid orsaka söndersprängning av stenen.

- Marschaller och ljus skall alltid placeras i säkra och stadiga ljushållare eller lyktor som ger vind och regnskydd, och som placeras så att de inte kan välta.
- Det är viktigt att skadorna åtgärdas så snart som möjligt, så att inte stearinet får ligga kvar under varma sommardagar eller i starkt solsken. Skadan kan då allvarligt förvärras.
- Stearinstänk är svåra att avlägsna helt. Allt synligt stearin skrapas bort med plast- eller träverktyg.
- På porösa stenar kan stearin som trängt in i stenen till viss del lösas upp med kemiskt ren bensin och sedan sugas upp med läskapper.
- Stearinet kan även värmas till flytande form med varmluftspistol och sugas upp med läskapper.
- Sotränder avlägsnas torrt med suddgummiliknande produkter i samråd med konservator.

Graffiti och klotter

Klotter eller graffiti är ofta gjort med sprayfärg eller tusch innehållande mycket finkornigt pigment som tränger in i stenens porer. Har kyrkogården utsatts för klotter ska man kontakta en klottersanerare snarast, då materialet är enklare att avlägsna ju färskare det är. Har någon av de kulturhistoriskt intressanta vårdarna på kyrkogården utsatts bör en konservator kontaktas före saneringen för rådgivning.

Vid misstanke att vårdar kan utsättas för klotter eller om det redan har hänt bör utsatta stenar eller murar klotterskyddas. Klotterskydd utförs av saneringsfirmor. Lämpligaste klotterskyddet för sten är att en hinna av vax eller annat material påförs

stenen och som vid sanering avlägsnas tillsammans med klottret. Polerade stenar av granit eller annan hård bergart kan ge ett märkbart förändrat utseende varför dessa stenar kan saneras med lösningsbaserade klotterborttagningsmedel.

Återupplåta äldre gravvårdar

Gravvårdar som inte är klass 1 kan återupplåtas. Dessa vårdar bör stå kvar på sin ursprungliga plats eller möjligtvis flyttas inom sin tidszon för att ännu visa kvarterets eller kyrkogårdens årsring och historia.

Återanvändning av vårdar kan kräva en viss bearbetning av stenen. Detta är möjligt med kristallina bergarter som granit, diabas, gnejs, porfyr och kvartsiter, vilka är de stenarter som är vanligast förekommande på kyrkogården. Sedimentära bergarter som sandsten, kalksten, skiffer och marmor, vilka var vanligare i äldre tider, är olämpliga att bearbeta. Vårdar i metall kan och bör inte omarbetas. Det kan dock vara möjligt att förse dem med en ny metallplatta med ny inskription, vilket kan möjliggöra en återanvändning.

Vid omarbetning krävs hög hantverks-skicklighet och stenkunskap, i högre grad än vid nytillverkning. Bearbetningsteknik och stil måste överensstämma med den ursprungliga gravvården. Riktlinjer vid återanvändning är:

- Kulturhistoriskt värdefulla vårdar får inte utsättas för uppenbar risk att förstöras eller förlora sitt värde.
- Rengöring, omslipning eller nedhuggning av textyta får inte medföra att ursprungliga bearbetningar eller materialegenskaper förstörs.
- Text, stil, val av dekor samt bearbetning

skall överensstämma med anordningens ursprungliga utförande och tidsepok.

Skötselråd för stenmurar

Vanliga orsaker till skador på stenmurar

Stenar kryper ut ur muren, går mycket långsamt, upptäcks ofta sent, upplevs som en del av murens åldrande, men kan leda till ras.

- Temperaturväxlingar gör att stenen utvidgas vid värme, dras ihop vid kyla, vilket skapar rörelser.
- Rörelser i marken – både naturliga och sådant som skapas av trafik, markvatten orsakar rörelser i muren.
- Förändrat marktryck runt muren, t ex av ny bebyggelse, förbipasserande vägar som asfalteras.
- Trädrötter som söker sig in under murarna. Stora träd som tagits ner intill muren, rotsystemet dör och förmultnar skapar hålrum.
- Träd som växt sig stora så att stammen trycker sig in i muren.
- Vatten som står i muren.
- Skadad avtäckning på bruksmur.

Underhåll av stenmurar

Det finns dock en hel del åtgärder som kan göras innan det är dags för omläggning av murarna. Vid underhållsåtgärder och reparationer är det viktigt att tänka på att samma material och metoder skall användas, som den mur som behöver åtgärdas. Inför många åtgärder behöver råd och anvisningar utarbetas innan arbetet påbörjas. Är reparationen omfattande kan tillstånd behöva sökas från länsstyrelsen.

- Med hjälp av spett, kofot och slägga kan utkrypande stenar tvingas i läge igen.
- Stenar som ramlat ur murar läggs tillbaka. I en kallmurad stenmur kilas lösa stenar fast. Kilstenar kan tryckas in i där hålrum uppstått för att stenarna ska ligga på plats.
- Vid låga murar som börjar sjunka ihop och har utkrypande stenar är risk för fallande stenar och ras inte så farlig. På sikt kan de behöva läggas om med till dess kan försök göras att skjuta tillbaka stenarna, dränera, rensa växtlighet mm.
- Vegetation nära murar och staket hålls undan för att undvika att fukt binds, med frostsprängning eller röta som följd. Buskar, sly och annan hög växtlighet invid stenmurarna röjs årligen så att stammar och rotsystem inte skadar eller rubbar murarna. Avverkning och röjning utförs med fördel under sommaren, då skott och löv innehåller mest näring och röjningen därför blir mest effektiv.
- Rot- och stubbskott från borttagna träd och buskar röjs bort årligen.
- Om vegetationen är artrik skall slåttern ske med skärande redskap, helst lie, under traditionell slåttetid i juli–augusti.
- Observera att detta behöver utföras även på murens yttersida. Om det är en annan markägare bör överenskommelse träffas om att denna åtgärd utförs.
- Träd kan vara positiva för muren. Skuggande träd minskar uppvärmning av muren i solsken, och minskar temperaturväxling. Träden kan dock även orsaka skador. God dränering runt muren kan få rötterna att leta sig åt annat håll. Vid torrare markförhållanden växer träden långsammare.

- Träd kan hållas efter genom beskärning så att tillväxten minskas.
 - Om marken lutar ned mot muren bör den formas om så att den lutar bort från muren, så att dagvatten rinner bort.
 - Sedumväxter kan vara bra att etablera på en kallmur för att hindra annan växtlighet med djupare rotsystem att leta sig ned mellan stenarna, bidra till fuktansamlingar som sedan leder till skador på muren.
 - Inga andra växer än sedum, gräs eller mossor bör få växa på de kallmurade murarnas krön. Växtligheten bör rensas löpnade, kanske flera gånger per säsong, så att inte humus bildas, som drar till sig mer vatten, växternas rötter växer och orsakar skador.
 - Undvik snöupplag vid murar. De orsakar tryck mot muren samt vattenansamlingar, särskilt farligt på våren då marken tinar och fryser om vart annat.
- stora stenar på frostfritt djup.
- Muren ska vara byggd så att den sakta skakar samman av markens olika naturliga rörelser. Stenarna ska sakta röra sig mot mitten av muren för att ta stöd av varandra. Muren ska luta 1:15 enligt gammal tradition.
 - Markytan runt muren ska luta bort från muren och vara dränerad så att vatten rinner bort från muren.
 - I den kallmurade muren ska stenarna ligga stabilt och inte kunna röra sig. Hållrum kan därför stabiliseras genom kilstenar, som kilas in mellan stenar för att minska risken för rörelser.

Att lägga om en stenmur

Förr eller senare behöver murar läggas om. Omläggning av murar ska ske med befintlig sten. ***Omläggning föregås av samråd med länsstyrelsen.***

- För att få en uppfattning om hur muren förändras kan fotografering och mätning av skador utföras exempelvis vart femte år, för att få en uppfattning om när det är dags för omläggning.
- Viktigast är att hitta en hantverkare som har kunskap om äldre stenmurar och hur deras konstruktion fungerar. Råd för hur en mur ska anläggas finns bland annat i boken Kyrkogårdsmuren – kultur och konstruktion, av Catharina Svala. Här står bland annat att en kallmurad mur ska vara grundlagd med

Riktlinjer för hela kyrkogården

Följande delar av begravningsplatsen har bedömts som väsentliga att bevara ur kulturhistorisk synpunkt. I förvaltningen och vid eventuella ändringar av begravningsplatsen som helhet ska särskild hänsyn tas till följande punkter:

- Tillägg och ändringar i kyrkogårdsmiljön ska anpassas till kyrkogårdens karaktär och utseende vad gäller materialval och utformning. Ändringar som väsentligt ändrar kyrkogården med avseende på dess kulturhistoriska värde behöver tillstånd enligt kulturmiljölagen. **Ändringar bör därför föregås av samråd med länsstyrelsen.**
- Begravningsplatsens nuvarande gångsystem bör inte väsentligt förändras.
- Gångarnas beläggning med slitlager av grus ska så långt som möjligt bevaras.
- Stigluckan ska bevaras och underhållas med samma material som befintliga.
- Kyrkogårdens entréer med grindstolpar och smidesgrindar ska bevaras och underhållas.
- Kyrkogårdens träd och övrigt växtmaterial ska skötas och underhållas enligt upprättad trädvårdsplan. Avsteg från gällande plan och ändringar av

växtmaterial kan kräva tillstånd enligt kulturmiljölagen. Trädkransen kan omfattas av det generella biotopskyddet varför nedtagning av träd kan behöva dispens enligt miljöbalken. Åtgärder som avviker från trädvårdsplan som länsstyrelsen godkänt i beslut behöver föregås av samråd med länsstyrelsen.

- Kyrkogårdens murar ska bevaras och underhållas. En eventuell omläggning av muren ska ske med befintlig sten samt i ett utförande likt befintligt. Omläggning av murar ska föregås av samråd med länsstyrelsen.
- I kvarter 1, 3 och den norra delen av kvarter 4 utanför den nya gravlunden, bör ensartade grupperingar av nya gravvårdar undvikas. Nya gravvårdar bör vara liggande eller stående men inte högre än 50 cm. Polerade stenar, "naturstenar" eller stenar med rundade och asymmetriska former bör undvikas.
- I kvarter 1, 3 och den norra delen av kvarter 4 utanför den nya gravlunden, bör nytillskott av gravanordningar ske på befintliga tomma gravplatser och med hänsyn till de äldre omkringliggande gravanordningarnas placering. Urnsättning kan tillåtas även här om gravplatsen få samma storlek som en kistgrav. Nya stenramar eller andra typer av inramningar kan tillåtas ur kulturhistorisk synvinkel.

Generella riktlinjer för övriga gravvårdar

- Om det är möjligt bör det strävas efter att bevara och återupplåta även de gravvårdar som inte är klass 1. Detta gäller framför allt äldre stenar från tiden före 1900. De kan eventuellt flyttas, men gärna inom sin tidszon för att ännu visa kvarterets eller kyrkogårdens årsring och historia.
- Vid omarbetning av befintlig gravvård bör man ta särskild hänsyn till gravvården utformning vad gäller omgärdning, detaljer och dekor. Stenens inskription bör om möjligt bevaras t.ex. genom att stenen vänds eller att inskriptionen täcks med metallplatta med ny inskription.
- Om skäl för bevarande saknas kan gravvårdarna bortföras. Gränsen för vad som betraktas som kulturhistoriskt värdefullt flyttas ständigt framåt och inom ett tiotal år kan 1950–60-talens gravvårdar betraktas som spår av äldre tiders gravvårdskultur som hotas av utplåning. Det är därför önskvärt att man så långt det är möjligt bevarar alla gravvårdar på sin ursprungliga plats.
- Vid förflyttning och omarbetning av en vård rekommenderas dokumentation genom fotografering. Genom fotona skall framgå stenens helhetsutseende, detaljer och text, samt vårdens placering på kyrkogården. Fotona bör sedan arkiveras då detta är av stort värde för den fortsatta samhällsforskningen och för enskilda släktforskare.
- När en befintlig gravplats skall kompletteras med nya vårdar som t ex placeras i en stenram, bör den nya vården anpassas till den äldre vården genom liknande material, bearbetningssätt, typsnitt och formspråk.

Riktlinjer för gravvårdar i klass 1

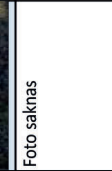
När gravrätten för en klass 1 grav tillfallit gravrättsupplåtaren ska följande riktlinjer följas:

- Gravvårdar i klass 1 skall bevaras och vårdas på plats. De får inte återupplåtas och återanvändas.
- Skadade vårdar skall lagas. Företrädelsevis anlitas konservator för att upprätta program för att åtgärda skadade äldre gravanordningar.
- Alla omgärdningar som gjutjärns-, smidesjärns-, och buxbom samt stenramar skall bevaras och vårdas och underhållas med traditionella metoder. Vid vård och underhåll av samtliga gravvårdar ska material och teknik anpassas till gravens befintliga utformning och material.

Exempel på gravvård i klass 1. Nr 144 i kvarter 4.

Uppdaterat urval tabell

Kolumn2	Kolumn3	Kolumn4	Kolumn5	Kolumn6	Kolumn7	Kolumn8	Kolumn9	Kolumn10	Kolumn11
Kvarter	Nr		Beskrivning	Inskription	Foto	Kulturhistorisk motivering	Kommentar	Skadebeskrivning	Åtgärdsförslag
1	1	-3	Grov och monomunetalt utformad gravvård i granit, dekor, stenram med grus	Prosten och prostinnan L Ysander 1838-1914, 1831-1914 ...		Lokalhistoriskt värde. Stenramsgrav.			
1	4	-5	Stenramsgrav, granit, liten rektangulär liggande vård	...		Stenramsgrav. Karaktärsskapande.	Inskription går ej att utläsa. Enligt gravbok: Johanna Kamp 1821 - 1847, Eva Holm 1780 - 1864	Inskription svåräst	
1	6	-7	Stenramsgrav, granit, liten rektangulär liggande vård	...		Stenramsgrav. Karaktärsskapande.	Inskription går ej att utläsa. Enligt gravbok: Samuel Kamp 1781 - 1848, Elisabeth Kamp 1782 - 1855	Inskription svåräst	
1	12		stenram utan vård	...		karaktärsskapande, lokalhistoriskt värde	Enl. berättelse rest över en dräng som inte gick i kyrkan och inte fick tas till sista vilan via stigluckan utan över muren.		
1	8	-11	Två stående stenar i diabas, en hög smalsten, en lägre i ett stycke	Prosten J H Boström 1829 - 1886, Vänner reste värden. Prostinnan Caroline Elisabeth Boström 1845-1912		Gravårdar med omgivande järnstaket. Singel.		Smidesjärn är rostangripet och skadat.	Åtgärder i samråd med konservator.
1	13	14	Rektangulär stående hög vård, polerad Diabas med råhuggna sidor. Upphöjda versaler på blåstrade textbottnar. Stenram med kapade gardister i hörnen, grusbädd.	F.D. HEMMANSÄGAREN, C.H.INGEMANSSON, FR. OKTORP 15/1 1845 5/11 1910, HUSTRUN JOHANNA AUGUSTA INGEMANSSON 14/3 1949 6/5 1903, SONEN JOHN 18.4 1894 - 14.12 1985		Stenramsgrav fr tidigt 1900-tal. Vanlig typ med en något ovanlig form i ovankant. Karaktärsskapande.			
1	17	-18	Hög stående sten i granit med biscuit av porslin och textplatta av marmor	Lantbrukaren Ingeman Bengtson från Oktorp, 1816 - 1887, hans kära maka Elna Hansdotter, 1818-1870		Lokalhistoriskt värde. Ovanlig utformning.		Utfällningr som missfärgar sten och marmor	Åtgärder i samråd med konservator.
1	19	20	Hög smalsten. Svart Diabas, kraftig dubbelsockel varav den nedre i grå Granit. Ovan texten hugget enkelt kors.	ÅKE LUNDQVIST F.R. OKTORP 13/5 1895 5/10 1897, HUSTRUN KRISTINA 15/4 1827 17/1 1905		Karaktärsskapande		Alger	Rengöring.
1	21	22	Hög smalsten i polerad diabas, på sockel, inhuggen text	Beata Christensdötter fr. Oktorp 1834-1891				Nedblockad från sockel, alger och lav	Rengöring. Återställ.

1	23		Liten stående vård i svart Diabas, spetsig överdel. Övan texten hugget kors omgiven av ekblad på blåstrad bildbotten.	Anders Lundqvist 1860-1861		Ålder. Barngrav. Karaktärsskapande.		Nedblockad från sockel. Vården svårt angripen av Lav.	Rengöring. Återställ.
1	24	25	Stående rektangulär vård med spetsigt tak, svart Diabas med huggna förgyllda versaler. Övan texten litet hugget kors. Kraftiga dubbelsocklar i grå Granit.	F.D. HEMMANSEGAREN HENRIK SVENSSON F.R. SÅLLORA 8/3 1834 27/6 1896, HUSTRUN BEATA PERSDOTTER 23/7 1829 15/6 1899		Ålder. Karaktärsskapande.		Vården lutar åt höger.	
1	27	-28	Stående hög smalsten i röd granit, polerat kors i relief	F.D. LANDTBRUKAREN JOHANNES JÖNSSON 16/9 1836 26/5 1916, HUSTRUN ANNA JOHANNA JÖNSSON 21/9 1843 1/5 1913 FR. OKTORP		Exempel 1910-tal, ovanlig utformning. Karaktärsskapande.		Biologisk påväxt lavar och alger.	
1	29		Stående högre sten, diabas, ornamenterad, sockel i granit	Minne åt hemmasonen Anders Johan Johansson, Fr no 2 Oktorp, 1871 - 1894		Exempel sent 1800-tal. Lokalhistoriskt värde. Karaktärsskapande.		Biologisk påväxt lavar och alger.	Rengöring.
1	30		Stående sten med halvcirkelformat krön, rikt ornamenterad med sirlig text. Stenram framför, nästan dold av gräs.	...Hvilar Sjune Holmgren... född 1758... död 1831		Ålder. Ålderdomlig form. Karaktärsskapande.		Biologisk påväxt av lavar och alger	Rengöring
1	31	31-34	Stående och vackert dekorerad sten med sirligt text som kröns av dekorfronton	Här förvaras stoffen af handelsmannen E Salmenius... 1746-1827		Ålder. Ålderdomlig form. Karaktärsskapande.		Biologisk påväxt av lavar och alger	Rengöring

1	32	31-34	Stående högre sten, granit/gnejs, bautasten	L. Persson Oktorp, 1816 - 1862		Exempel bautasten 1800-talets senare del. Karaktärsskapande.			
1	34	31-34	Stående och dekorerad sten som kröns av dekorfronton. Snäckor framför.	Bildhuggaren Per G Salmenius 1859 - 1935, Augusta Salmenius född Henriksson 1860 - 1941.		Huggen enligt äldre förebild. Ovanlig utformning.	Alger.	Rengöring.	
1	35	36	Hög avsmalnad vård med spetsigt tak, dubbelsockel med text. Svart Diabas med upphöjda stora bokstäver på blåstrad botten. Ovan texten blåstrat kors.	LANDTRUKAREN S. JOHANSSON 6/6 1820 4/2 1856, A.KRISTENSSON 23/10 1829 27/5 1859, DERAS MAKÅ BEATA 25/8 1821 28/8 1913, FR. OKTORP		Ålder. Karaktärsskapande.	Vården något angripen av lav.	Rengöring.	
1	37		Stenramsgrav med inskription på sidan	Minne av enkan Anna C Holmgren ... - 1827		Ålder. Ovanlig utformning	Ramdealan är på väg isär. På sikt kan den behövas åtgärdas.		
1	43		Stenhällsgrav med dekor i relief	Här vilar stoffet av kyrkoherden i Slöinge pastorat Prosten S F Broberg född ... 1798 död-1878		Lokalhistoriskt värde. Ovanlig utformning.	Lav.		
1	53		Hög smalsten i polerad diabas, på sockel, inhuggen text, dekor med slingor av murgröna polerad	Minne af Hemmansegaren Olof Persson fr Boarp 1818-1895, Hustrun Beata Johansdotter 1817-1895, Kristus är uppstånden		Ålder. Karaktärsskapande.	Angripen av lav, alger.	Rengöring	
1	60		Hög smalsten i ljusröd granit, sadeltaksformad ovankant, text i polerad relief i opolerade nedsänkta texttrader	F.D Landbrukaren Börje Andersson 1810-1882 Hustrun Anna 1812-1888 Dottern Beata 1852-1874 No 2 Stenstorp			nedblockad från sockel, ligger ned, angripen av alger.	Återställ. Rengöring.	
1	73		Stenhällsgrav	...		Ålder. Äldre stenhällsgrav. Inskription går ej att utläsa.	Stenen sprucken. Biologisk påväxt.	Rengöring i övrigt ingen åtgärd.	

1	74	Stenhällsgrav	...		Ålder. Äldre stenhällsgrav.	Inskription går ej att utläsa.	Stenen sprucken. Biologisk påväxt.	Kontakta stenkonservator för åtgärdsförslag
1	75	Stenhällsgrav	...		Ålder. Äldre stenhällsgrav.	Inskription går ej att utläsa.	Stenen sprucken. Biologisk påväxt.	Kontakta stenkonservator för åtgärdsförslag
1	76	Stenhällsgrav	...		Ålder. Äldre stenhällsgrav.	Inskription går ej att utläsa.	Biologisk påväxt av lavar och alger	Rengöring
1	77	Stenhällsgrav	...		Ålder. Äldre stenhällsgrav.	Inskription går ej att utläsa.	Biologisk påväxt av lavar och alger	Rengöring
1	94	Stenhällsgrav	...		Ålder. Äldre stenhällsgrav.	Inskription går ej att utläsa.	Biologisk påväxt av lavar och alger	Rengöring
1	-	Kors i smidesjärn	...	Foto saknas	Kors i järnsmide, ovanligt	Står lutat mot norra muren.	Korrosion	Samråd med metallkonservator
1	230	Monumental stenramsgrav med omgärning av grantiblock i staketformation, grusad	Lantbrukaren Malkolm Nilsson, Oktorp, Familjegrav		Karaktärsskapande	Gravbok: -1916		Återställ.
2	228	Stenramsgrav med grus, samt inhägnad av kraftiga kedjor mellan stenpällare. Hör bautasten i röd granit.	C. P. Paulsson Sprottorp Familjegrav (-1912)		Stenramsgrav, Stor monumental, karaktärsskapande, en av få med kedjehägnad. Viktig årsring i kvarteret.		Rostiga kedjor	Rengör kedjor, rostskyddsbehandla och måla svart
2	232	Grusad grav med omgärning av smidesstaket, hög monumental stenvård i diabas	Nils Severin Millberg 1850-1906		Smidesstaket och grus, karaktärsskapande. Viktig årsring i kvarteret.		Rostigt staket, biologisk påväxt på sten.	Rengör staket, rostskyddsbehandla och måla svart. Rengör sten.
3	1	Hög obeliskformad sten i diabas	Anna m fl -1872		Exempel 1800-talets senare del. En av få obelisker på kyrkogården. Karaktärsskapande.			

3	9	10	Bautasten, en av de största på kyrkogården, ljus röd granit, polerad framsida med text i polerad relief i nedsänkt aopolerade rader. Råhuggna sidor och baksida.	Riksdagsmannen J.E. Eliasson 1839-1917, hustrun Anna Helena född Salmenius 1832-1883, Augusta Persson 1854-1907, Helena Krabbe 1849-1916		Unik, största på kyrkogården, titel, karaktärsskapande.		lav.		
3	71	-73	Hög stående sten med sockel i granit, namnplatta i marmor, omgärdad av pollare med kätting	Gästgivaren Anders Johansson 1816-1859, Hustrun Kristina Niilsdotter 1813-1875, somen gästgivaren B J Andersson 1847-1895, Dottern Johanna Andersdotter 1840-1874, no 1 Backagård		Lokalhistoriskt värde, ovanlig utformning, karaktärsskapande omgärdring, unik på Slöinge kyrkogård.		Biologisk påväxt. Sprucken namnplatta. Pollare har spruckit till följd av rostangripna infästningar.		Rengöring av namnplatta, pollare byts ut eller repareras, Infästningar byts mot rostfria, kedjor återsätts
3	81		hög smalsten med ovanlig form, polerad diabas på sockel, överst dekor i form av liggande kors och växtslingsor	Hustrun Augusta Persson 1860-1893, Barnen Julie Fredrike 180-1893, Hilda 1892-1894, Minnet gråter hvad det var, Hoppet hvad det kunnat bli, Fr No 4 Toarp, Anders Brädde 1854-1908, Hilda Brädde 1867-1945		Ovanlig utformning med ovanlig inskription. Karaktärsskapande.	Rest över hustru och barn	Alger och vittrad.		rengöring.
3	83		stående sten i ovanlig form, ljus stenart, IHS i relief i cirkel överst, inhuggen text i skrivstil	Lovisa Olsson 1851-1921, Ditt ljusa goda barnasinne skall alltid leva i vårt minne		Unik form och inskription, karaktärsskapande		Lite lav.		
3	93	94	en av fyra lika på rad, höga smalstenar i diabas med pyramidformad topp.	oläslig		Ålder, karaktärsskapande		svårt angripen av lav och alger		Rengöring.
3	95		en av fyra lika på rad, höga smalstenar i diabas med pyramidformad topp.	Minne åt hustrun Anna Olsdotter fr Backagård 1816-1897		Ålder, karaktärsskapande		svårt angripen av lav och alger		Rengöring.
3	97	98	en av fyra lika på rad, höga smalstenar i diabas med pyramidformad topp.	Landbrukaren M Johansson....		Ålder, karaktärsskapande		svårt angripen av lav och alger		Rengöring.

3	100		en av fyra lika på rad, höga smalstenar i diabas med pyramidformad topp.	oläslig		Ålder, karaktärsskapande		svårt angripen av lav och alger Nedplockad från sockel	Rengöring. Återställ.
3	129	-130	Stående sten, bautasten, gnejs, omgärdas av pollare med kätting	Gustav Salmenius Familjegrav		Karaktärsskapande, exempel bautasten			
3	131	133	høgt kors i polerad diabas på kubformad sockel i diabas. Text på flera sidor i polerad relief i olpoerade textfält.	Landbrukaren Erik Bengtsson 1842-1877, Hustrun Anna Greta Bengtsson 1836-1921, Josefina Eriksson 1873-1874, m.fl.		Karaktärsskapande, ovanlig form för kyrkogården, men tidstypisk, ålder. Hel familj med barn på samma gravvård.	Alger och lav.		
4	19-	20	Litet marmor kors med inhuggen text på en nästan kubformad sockel med inhuggen text.	Minne åt Bernhardina 1878-... B.G. Svenssons fosterdotter från Lundby		Unik, ålder.		Lav, alger, smuts.	Samråd med konservator
4	30		Mindre stående sten i ljus grå stenart. Välvd ovankant. Inhuggen text.	Per Bengtsson 1828-1904 Hustruna Anna född Eriksson 1819-1855 Johanna född Hallengren 1831-1918 Lundby		ålder. Karaktärsskapande.		nedlagd på marken, lav och mossor	Rengöring. Återställ.
4	35		Bautasten i granit råhuggna sidor, text inhuggen i polerad sköld på framsidan.	Folkskolläraren Aron Ljungblad 1828-1890, Bengta Ljungblad 1828-1899		Karaktärsskapande, yrkestitel, ålder.		Lav.	
4	64		Stor hög stående grå sten. Delar av framsidan täckt av en trädstam i trelief. Även sockeln huggen som en grov trädstam. Tillhörande urna i samma stenart. Text i polerad relief i nedsänkta rader på polerat fält.	Snickaren Petter Olsson 1842-1930, Hustrun Johanna 1843-1892, Hustrun Petronella 1854-1899, Mostorp		Ovanlig för Slöinge kyrkogård, men tidstypisk. Yrkestitel. Karaktärsskapande.		Nedplockad, ligger på marken, lavangripen.	
4	66		Stående sten huggen i ett stycke med sockel, med kronformad krönten. Inhuggen text. Stort kors i relief på baksidan.	Minne åt. Bengtsson...-1865		Åldersdomlig form, karaktärsskapande.		riklig påväxt av alger, lav, oläslig.	

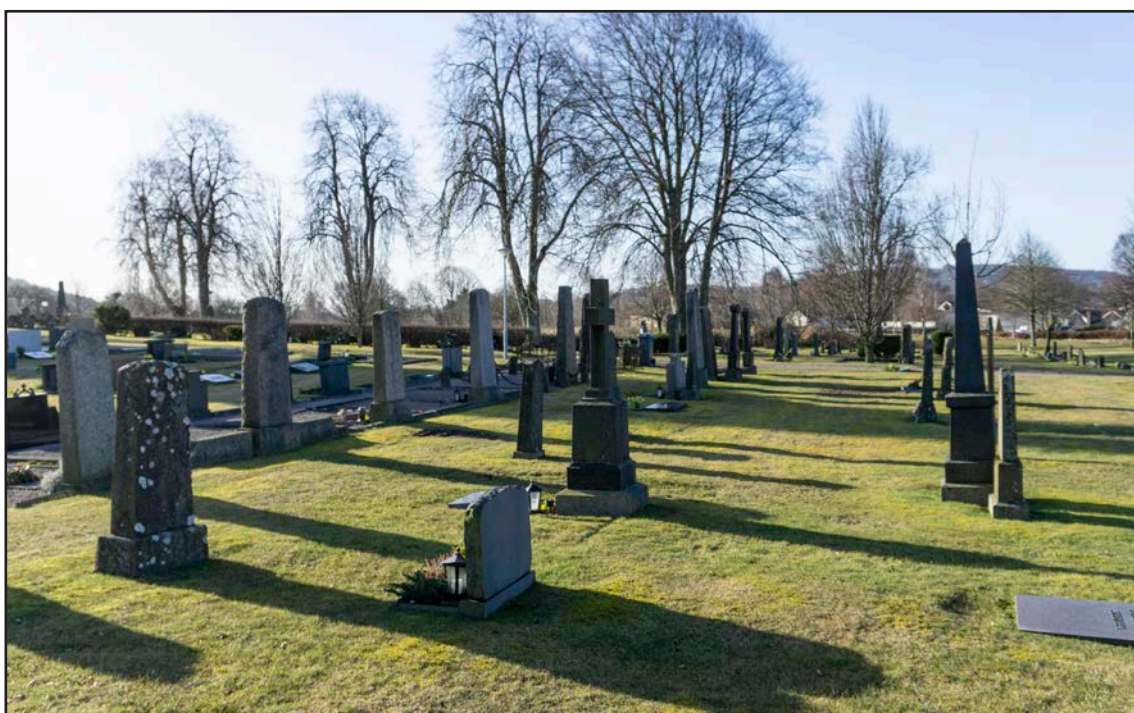
4	67		Ålderdomlig stående sten med triangulär ovankant, inhuggen text.	oläslig		Ålderdomlig form, karaktärsskapande.			riklig påväxt av alger, lav, oläslig.	Rengöring.	
4	103	-104	Fyra gjutjärnskors	Bengtsson Beata Helena 1840-1874...		Gjutjärnskors			Rostangripna	Rost avlägsnas, varefter målning med rostskyddsfärg samt slutstrykning med svart linoljefärg	
4	118		En av två lika bredvid varandra, polerad diabas stående med rundad ovankant, inhuggen förgylld text.	Johanna Millberg fr Bengtsgård 1809-1895		Ålder. Karaktärsskapande. Exempel på något enklare äldre stenvård.			Lav.		
4	119		En av två lika bredvid varandra, polerad diabas stående med rundad ovankant, inhuggen förgylld text.	N. J. Millberg 1809-1897		Ålder. Karaktärsskapande. Exempel på något enklare äldre stenvård.			Lav.		
4	120		Stående sten, ev gluten i form för att likan ett murat podium. Text inhuggen i sirlig skrift på slät polerd platta.	Hier ruket Georg Grovan von Lubeck geb. 19 Febr 1820. gem. 22 Dec 1852		Unik vård både till form och inskription, rest över tysk.			lav.		
4	128	-129	Stående sten i marmor på sockel av granit. Rik dekor.	Minne af hustrun Johanna Augusta Christiansson, Född Bengtsson, ... 1862 ... 1893 ... Backagård. Sonen Fredrik Gottfrid, ... 1889 ... 1889 ...		Exempel på sent 1800-tal, ovanligt material, unik på Slöinge kyrkogård			lav, missfärgning.	Samråd med konservator	
4	130	-131	Mindre sten med kors i relief. Barngrav.	...		Exempel sent 1800-tal. Karaktärsskapande.			lav.	Rengöring.	
4	132		Mindre sten med kors i relief. Barngrav.	...		Exempel sent 1800-tal. Karaktärsskapande.					
4	133		Mindre sten med kors i relief. Barngrav.	...		Exempel sent 1800-tal. Karaktärsskapande.					

4	143		Stående mindre sten i granit/gnejs, inhuggen text i sirliga bokstäver. Fronton med dekor	C.B.H.G ...1831...1831		Ålder. Ålderdomlig form. Karaktärsskapande.			Biologisk påväxt. Lutar.	Rengöring, råta upp.
4	144		Stående sten med infälld marmorplatta och thorvaldsmedaljong i biskvi.	...Helena Fabrius...-1889.....		Ålder. Konstnärligt värde. En av få på kyrkogården med Thorvaldsenmedaljong – vanlig vid tiden.	Svårläst inskription.		Biologisk påväxt. Marmorn missfärgad.	Samråd med konservator
4	164	-165	Stående sten, bautasten	Familjen Larssons familjegrav, no 2 Perstorp		Exempel bautasten, sekelskifte				
4	167	-168	Stående sten med omfattning i smidesjärn, kröns med två kors i koppar, dekor, stenram med gräs	Holy Bible. Här vilar hustrun Nilla P. Dotter, Född i Mostorp den ... April 1802 Död i Perstorp den 2 Feb. 1881. Här vilar Hemmansägaren Lars Pehrsson, Född i Perstorp den 3 Feb. 1803. Död ... 9 April 1881. From America		Ovanlig utformning. Unik. Minne från utvandringstiden. Lokalhistoriskt värde.	Sprack under frakten från Amerika och försågs då med järnramen med kors.		Rostangripet smide och sprucken sten.	Sten och smide bör renoveras av konservator.
4	206	-207	Stående sten, enkel utformning, dekor, sirlig stil	...		Ålder. Ålderdomlig form. Karaktärsskapande.	1892 enligt gravbok.		Svårläst inskription. Lav.	Rengöring.
4	211		Äldre sten i granit/gnejs, sirlig text, kröns av två frontoner med dekor	Här hvila från Berte Anna H. Gudmundsson född ... 1832 död ...1832, Erik G. Gudmundsson född ... 1832, död ...1832		Ålder. Lokalhistoriskt värde.			Biologisk påväxt.	Rengöring.
4	228		En av tre lika vårdar över personer i samma släkt, klassicistisk utformning, enk, stram i ljus sten med rektangulär stenvård på profilerad sockel och triangulärt överstycke.	Riksdags- och bankofullmäktige Bengt Gudmundsson 1804-1855 m fl.		Unika. Lokalhistoriskt värde. Karaktärsskapande.				

4	229		En av tre lika vårdar över personer i samma släkt, klassicistisk utformning, enkl, stram i ljus sten med rektangulär stenvård på profilerad sockel och triangulärt överstycke.	Riksdagsman A. M. Gudmundsson i Vastad 1843-1926		Unika. Lokalhistoriskt värde. Karaktärsskapande.		lav i liten mängd. Nedlagd.	Återställ.
4	230		En av tre lika vårdar över personer i samma släkt, klassicistisk utformning, enkl, stram i ljus sten med rektangulär stenvård på profilerad sockel och triangulärt överstycke.	Här hvilar stöftet av bankofullmäktige Anders Gudmundsson 1804-1869 m fl.		Unika. Lokalhistoriskt värde. Karaktärsskapande.			
5	15	-34	Monumental utformning, obeliskformad, omgärdad av granitpollare med kraftig kätting, stenram med snäckskal	Magnusson, Bergendahl...		Exempel 1800-talets senare del, karaktärsskapande. En av de största familjegravarna.			
5	597	-601	Stenramsgrav med grus, hög stående sten med jugenddekor	Lantbrukaren J. M. Andersson fr. Åminne 1869-1918, m fl.		Stenramsgrav, exempel 1910-tal. Tidstypisk. Konstrnärligt värde.			
5	617	619	högt kors i polerad diabas på kubformad sockel i diabas. Text på flera sidor i polerad relief i olpoerade textfält. Inskriptioner på flera sidor.	Lantbrukaren Sven Persson 1848-1918 m fl		Tidstypisk, men tämligen ovanlig på Sjöinge kyrkogård, karaktärsskapande med variation till miljön.			
5	721	-724	Stenramsgrav med fint utformad ram i enhet med den låga stående stenen med grovhuggen kant runt slät inskriptionsyta.	Lantmätaren Erik Delin 1834-1908 m fl		Stenramsgrav, tidstypisk jugendvård med sten och ram i enhet.		Svåräst inskription. Lav.	Rengöring.
5	725	-726	liten rektangulär stenskiva i diabas, lutar mot ett konstrnärligt utformat podium.	Trädgårdsmästaren August Andersson 1863-1911.		Unikt uformat podium. Exempel på något mindre vård från 1910-talet.		Alger.	Rengöring.

Äldre gravar i kvarter 2. Gulmarkerat område

Riktlinjer för värdefulla karaktärsområden

Område med äldre gravar i kvarter 2

- I utpekat område i västra delen av kvarteret bör de äldre vårdarna från tiden före 1920 bevaras och återupplåtas. De bör i första hand bevaras på plats, men kan också flyttas inom kvarteret.
- Stenramar bevaras i området och kan återupplåtas.
- Nya stenramar kan tillåtas.
- Då kvarteret uppvisar variation vad gäller gravvårdarnas karaktär och ålder kan nya gravvårdar tillföras succesivt men bör då placeras utspritt inom kvarteret.
- Ensartade grupperingar av nya gravvårdar bör undvikas. Nya gravvårdar bör vara liggande eller stående men inte högre än 50 cm. Polerade stenar, "naturstenar" eller stenar med rundade och asymmetriska former bör undvikas.

Område med stenramar i Kvarter 5

- Karaktären av sammanhållet område med stenramsgravar med grus ska bevaras.
- Alla stenramar bevaras och återupplåts. Även till ramen hörande stenklott och urnor bevaras.
- Strävan bör vara att även gravvården återanvänds.
- Detta gäller främst de vårdar som är utformade i enhet med ramen; se foton till höger.
- I övriga fall kan vårdarna avlägsnas och ersättas med en ny eller flyttas inom kvarteret.
- Nya stenramar kan tillåtas.
- Nya gravvårdar bör ansluta till stenramen i material och stil.
- Gravvård vid huvudänden bör vara stående. Gravvårdar placerade inom ramen bör vara liggande.

Område med stenramar i kvarter 5. Grönmarkerat område.

Kvarter 5 Grav nr 440-444.

Kvarter 5 Grav nr 447-450.

Kvarter 5 Grav nr 451-452.

Kvarter 5 Grav nr 544-545.

Kvarter 5 Grav nr 4 459-460.

Kvarter 5 Grav nr 546-547.

Kvarter 5 Grav nr 461-462.

Kvarter 5 Grav nr 555-556.

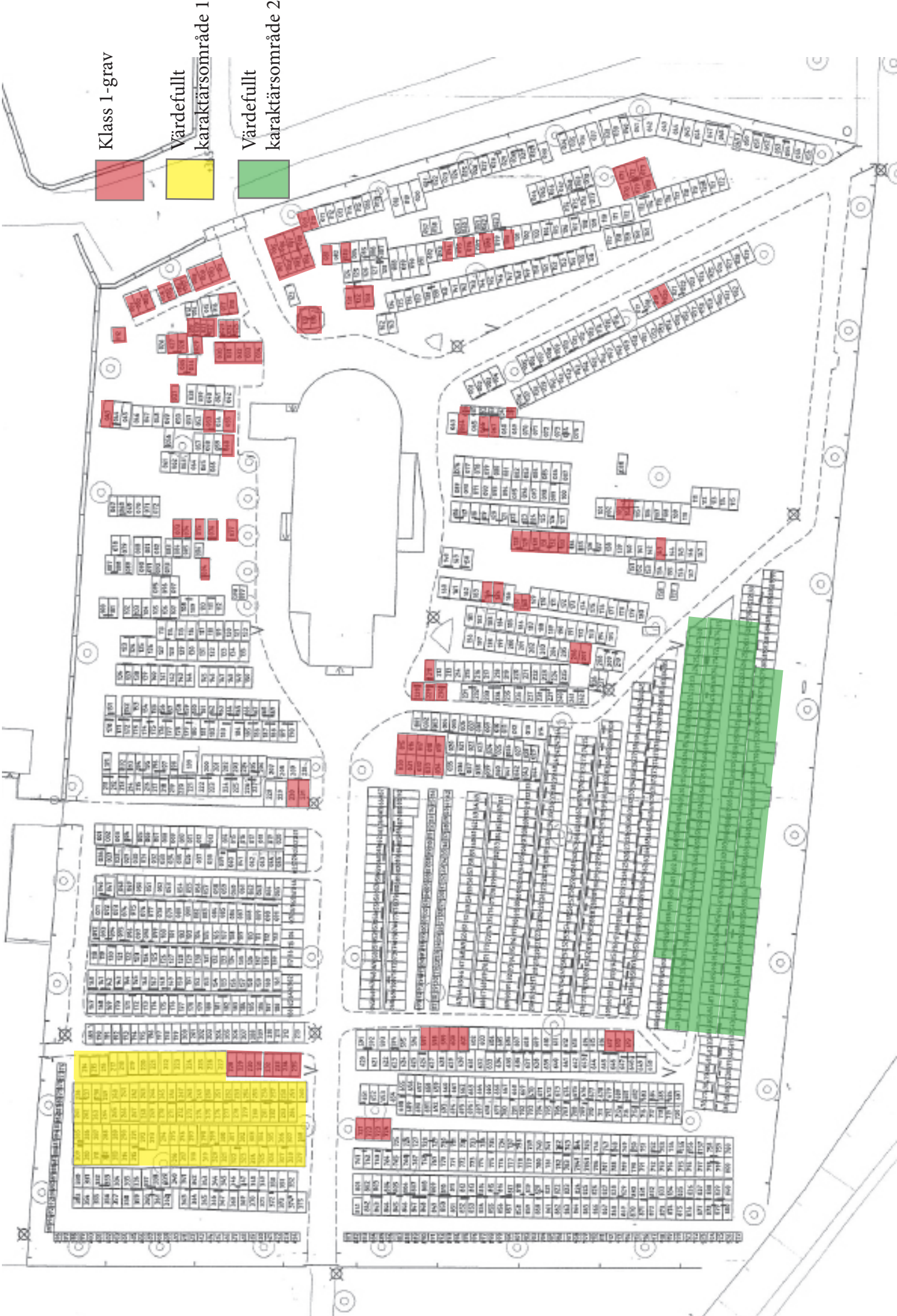

Kvarter 5 Grav nr 484-485/54-543.

Kvarter 5 Grav nr 565-567.

Uppdaterat urval karta

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Bastionsgatan 3 | 302 43 Halmstad | Tel: 035-19 26 00
E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se